

FARNÍ INFORMÁTOR

31. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 30. ŘÍJNA 2005

Opatruj, Pane, mou duši ve svém pokoji!

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, Bůh je náš Otec a otcovsky pečuje o všechny své děti. S důvěrou mu proto předložíme své modlitby:

L: VĚRNÝ BOŽE, VYSLYŠ PROSBY SVÉHO LIDU.

- Za Církev, aby sloužila lidstvu hlásáním evangelia.
- Za Svatého Otce, aby jej Duch svatý – jako prvního z bratří – vedl k setkání s Kristem.
- Za kněze, řeholníky a řeholnice, aby sloužili Pánu v Duchu a v pravdě.
- Za ty, kdo nesou odpovědnost za světovou ekonomiku, aby podnikli kroky k ulehčení bídy celých národů.
- Za ty, kdo se pyšní svou spravedlností a jsou nepřístupní pravdě, aby se jejich kamenná srdce obměkčila a otevřela evangeliu milosrdenství.
- Za všechny křesťany, aby v nedělní eucharistii nacházeli Slovo, které zachraňuje a Pokrm, co dává život věčný.
- Za věřící i nevěřící, aby přijímali kazání jako Boží slovo, které dává život.
- Za děti a mladé lidi, aby našli moudré vychovatele, kteří dokáží vydávat svědectví evangeliu.
- Za věrné zemřelé, aby pro úpěnlivou modlitbu Církve těchto dnů měli podíl na společenství všech svatých.

K: Bože, ve své nezměrné lásce vyslyš naše prosby. Nedopusť, abychom tvůj zákon zachovávali v otrocké bázni, ale s velkodušností srdce. Skrze Krista našeho Pána. **L: Amen.**

LITURGICKÉ TEXTY 31. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ - MAL 1,14B-2,2B.8-10

Jsem mocný král – praví Hospodin zástupů – moje jméno je hrozné mezi národy. Nyní (platí) vám, kněží, tento příkaz: Jestliže neuposlechnete a nevezmete si k srdci, abyste vzdávali úctu mému jménu – praví Hospodin zástupů – stihnu vás kletbou.

Vy jste sešli z cesty, jste příčinou, že mnozí nedbají o Zákon, porušili jste smlouvu s Levim – praví Hospodin zástupů. Proto i já vás uvrhnu do ponížení a potupy před vším lidem, poněvadž jste nezachovávali mé příkazy. Při udílení rad jste nebyli nestranní.

Nemáme snad všichni jednoho otce? Nestvořil nás jeden Bůh? Proč jsme k sobě věrolomní, a tak znesvěcujeme smlouvu našich otců?

ŽALM 131

Hospodine, mé srdce se nevypíná, – nevyvyšují se mé oči, – neženu se za velikými věcmi, – pro mě nedostižnými. Spíše jsem uklidnil a utišil svou duši – jako dítě na matčině klíně; – jako dítě, tak je má duše ve mně. Doufej, Izraeli, v Hospodina, – nyní i navěky.

2. ČTENÍ – 1 SOL 2,7B-9.13

Bratři! Počínali jsme si mezi vámi tak něžně, jako když matka hýčká svoje děti; tak jsme po vás toužili, že bychom vám nejraději nejen odevzdali Boží radostnou zvěst, ale dali za vás i vlastní život. Tak velice jsme si vás oblíbili. Přece si ještě vzpomínáte, (bratři a sestry), na naši vyčerpávající námahu: ve dne v noci jsme pracovali, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž, když jsme vám hlásali Boží evangelium. A proto i my bez ustání děkujeme Bohu za to, že když jste nás uslyšeli kázat Boží slovo, vzali jste ho ne jako slovo lidské, ale jako slovo Boží – vždyť jím skutečně je. A protože věříte, ukazují se na vás i jeho účinky.

EVANGELIUM - MT 23,1-12

Ježíš mluvil k zástupům i ke svým učedníkům:

„Na Mojžíšův stolec zasedli učitelé Zákona a farizeové. Dělejte a zachovávejte všechno, co vám řeknou, ale podle jejich skutků nejednejte, neboť mluví, ale nejednají. Svazují těžká a neúnosná břemena a vkládají je lidem na ramena, ale sami se jich nechtějí dotknout ani prstem. Všechny své skutky dělají jen proto, aby se ukázali před lidmi. Dávají si zhotovovat zvlášť široké modlitební řemínky a zvlášť velké střapce na šatech, mají rádi čestná místa na hostinách a přední sedadla v synagogách, mají rádi pozdravy na ulicích a když jim lidé říkají ‚Mistře‘. Vy však si nedávejte říkat ‚mistr‘, jenom jeden je váš Mistr, a vy všichni jste bratři. A nikomu na zemi nedávejte jméno ‚otec‘, jenom jeden je váš Otec, a ten je v nebi. Ani si nedávejte říkat ‚učitel‘, jenom jeden je váš Učitel – Kristus.

Kdo je mezi vámi největší, ať je vaším služebníkem. Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“

„Chtěl bych vám dát zakusit Boží útěchu a požehnání“

(papež Benedikt XVI. při návštěvě římské pediatrické nemocnice „Bambino Gesù“, 30. září 2005)

Při návštěvě těchto maličkých, ležících na lůžku v barevných pyžamkách – máme pocit, jako bychom přistupovali k oltáři, k posvátnému místu, kde v křehkosti a slabosti těla promlouvá Bůh. Tváří v tvář tajemství utrpení, prožívaného dítětem nelze než setrvat v postoji adorace. Tady je třeba milovat, starat se, modlit, prožívat zkušenost, která i uprostřed zdrcující bolesti může být v pohledu křesťanské víry radostí.

Papež Benedikt XVI. se vydal 30. září do nemocnice „Bambino Gesù“ na římském návrší Gianicolo, aby pohladil tyto tvářičky, objal jejich matky a otce, vyslovil svou vděčnost lékařům i zdravotním sestrám. Společně s nimi Svatý Otec prošel Křížovou cestou, která zasahuje až do morku kostí, neboť je-li utrpení tajemstvím, pláč a nářek dítěte jsou „pohoršením“, které nutí ke zlosti i mlčení, k otázce „proč?“ a hledání odpovědi v Kristově tváři na kříži. Svatý Otec přišel, aby ve znamení kříže tiskl toto tajemství na své srdci. Prošel odděleními, kde se den co den odehrávají úzkosti i naděje tolika rodin. Vidět papeže na tomto místě, kde se trpí, modlí, je něčím nevýslovně významným.

Nemocnice byla založena v roce 1869 v Rione Řehola. Tady na Gianiculu je od roku 1887. Od roku 1924 patří Svatému Stolci. Dnes sídlí ještě na dvou dalších místech (Palidoro a Santa Marinella) a pracuje zde 476 lékařů, 946 zdravotních sester, 415 asistentů a pomocníků, spolu s 280 administrativními pracovníky.

Benedikta XVI. ihned vítal pohled bělostné sochy Matky Boží, která s otevřenou náručí „jako Matka“ je prvním místem setkání s každým, kdo k „Bambino Gesù“ přichází. V duchu jej vítaly hospitalizované děti i ty, které tu byly na „day hospital“, i všichni rodiče, lékaři, zdravotní sestry i personál nemocnice. Návštěva, která byla opravdovou „poutí“ začala na pavilonu „Pia XII.“, konkrétně na „Oddělení naléhavých příjmů“. Jde ve skutečnosti o „první pomoc“, kterou v roce 2004 vyhledalo 55.000 návštěv; hospitalizací bylo 33.900 a 18.000 chirurgických zákroků. V doprovodu primáře a zdravotnického personálu, Svatý Otec něžně pozdravil každé z dětí i jejich příbuzné. Poděkoval personálu, který pracuje na této pravé a skutečné „hranici“, často v situacích absolutní naléhavosti: tady totiž – jak bylo řečeno – se čelí všem patologiím, ohrožujícím životní funkce. Papež požehnal šesti hospitalizovaným ve dvou pokojích, ve věku od několika týdnů po narození do 16 let a povzbudil jejich rodiče. Tato rodina semknutá kolem utrpení darovala papeži košík s vynikajícím cukrovím. Nato Benedikt XVI. vyjel výtahem do třetího patra pavilonu Pia XII. a překročil práh Neurotraumatologie. Zde jsou hospitalizovány děti s traumatickým poškozením lebky a centrálního nervového systému. Svatý Otec se s otcovskou starostlivostí sklonil k jejich lůžkům, aby se s nimi pozdravil. Poté, co opustil pavilón Pia XII. se papež vydal k pavilonu „sv. Honofria“; prošel kolem příjmu – v roce 2004 zde bylo na „day hospital“ 93.000 příjmů a na „day surgery“ celkem 42.000. S dojetím se pozdravil s Matoušem, jednadvacetiletým chlapcem, jemuž závažná nemoc zastavila růst a upoutala ho na vozík. Svatý Otec se nejprve odebral do kaple – nemocničního „večeřadla“ eucharistie, modlitby a naděje. Tady se uchovává Nejsvětější svátost; zde se uctívá socha Panny Marie, která drží v náručí spícího Ježíška, spočívajícího na srdci Matky. V této tváři Matky Boží lze spatřit tvář každé matky, jež v pokojích této nemocnice stojí po boku svých trpících dětí. U nohou této sochy nacházejí kaplani i řeholní sestry den co den malůvky i dopisy,

napsané rukama dětí i jejich rodičů, osobní předměty jako prosbu za milost zázraku, jenž spočívá v umění prožívat zdrcující zkušenost nemoci. Tady, před svatostánkem, poklekl papež Benedikt, aby se spolu s ostatními pomodlil modlitbu Zdravas Maria.

Kniha Písma svatého, na dřevěném podstavci vzadu v kostele, byla dnes otevřena na výmluvné straně listu Efezanům: „*Benedictus Deus et Pater... Požehnaný buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu z nebe zahrnul veškerým duchovním požehnáním*“ (1,3).

Papež setrval v dlouhém rozhovoru s příbuznými i personálem. Poté prošel „Kardiologií“, „Pediatrickou onkologií“ a pak vyjel do třetího patra pavilónu „Salviati“, kde mu ředitel nemocnice ukázal z terasy právě probíhající stavební práce na novém

pavilónu pediatrické medicíny, který bude ponese jméno Jana Pavla II.: bude mít sedm pater a rozlohu celkem 7.600 čtverečních metrů. Bude tu 130 lůžek, 36 pro „day hospital“ a spousta ambulancí. Nato se v konferenčním sále papež setkal se všemi, kdo se jakkoli podílejí na chodu nemocnice „*Bambino Gesù*“. Tady jej uvítal ředitel nemocnice dr. Francesco Silvano, který ve svém projevu mimo jiné řekl:

... nemocnice se zrodila z dobrodiní šlechtické rodiny Salviati v roce 1869 a před osmdesáti lety byla touto rodinou věnována blahé paměti papeži Piu XI.. Od té doby je nemocnice součástí Svatého Stolce, a spadá tedy pod Státní sekretariát Vatikánu. Úkol, který nám byl svěřen je sloužit Církvi a mít přitom stále na vědomí něžnou pozornost, kterou Ježíš během svého pozemského života věnoval nemocným, od ochrnuhlého k malomocnému, od slepého od

narození až po naimskou vdovu. Sloužit dětem, které přicházejí do nemocnice se složitými případy, mnohdy s poslední nadějí, znamená nejen hledat špičkovou terapii, nýbrž nastolit současně vztahy hlubokého lidství s rodiči, kteří potřebují podporu, útěchu, aby nebyli ponecháni v osamění. Den co den tu prožíváme skutečnost nevinného utrpení a tady stojíme před tajemným záměrem Otce nezměrného milosrdenství, který k sobě povolává ty nejkrásnější květy ráje, květy nevinnosti, květy dobroty, květy, co dokáží říci Ježíši své „ano“. Cítíme odpovědnost za to být věrohodnými svědky lásky, kterou Církev projevuje svým dětem i těm, kdo věří s upřímným srdcem. Přejeme si a chceme být údy Církve a tedy Kristova těla, protože jedině Kristus mohl o sobě říct: „Já jsem cesta, pravda a život“. „*Ex fructibus eorum...*“ (po jejich ovoci). Naším plodem je, že jsme z této nemocnice učinili nejlepší centrum pediatrické péče v Itálii, navázali vztahy s nejprestižnějšími

evropskými i světovými pediatrickými institucemi a stali se jejich rovnocennými partnery, že jsme rozvinuli vědecké bádání a vykonáváme lékařskou a charitativní činnost v mnoha zemích, kde odpovídající zdravotnická zařízení neexistují....“.

Nato pronesl svůj projev Benedikt XVI.:

Jsem rád, že jsem se s vámi mohl setkat v závěru této mé návštěvy a poděkovat vám za vaše srdečné přijetí. Jsem vděčný panu řediteli této pediatrické nemocnice „*Bambino Gest*“ za jeho slova, která mi jménem vás všech adresoval, slova víry a pravé křesťanské lásky... S vroucí láskou se obracím především k vám, drahé děti, k vašim příbuzným, kteří vám s takovou starostlivostí stojí po boku... Jsem nablízku každému z vás a chtěl bych vám dát zakusit Boží útěchu a požehnání.

K této první návštěvě nemocnice jsem zvolil právě „*Bambino Gesù*“ a to ze dvou důvodů: především proto, že je to institut, který patří Svatému Stolci a je s pečlivostí spravován kardinálem, státním sekretářem, který jde zde rovněž přítomen. Když jsem procházel některými odděleními a potkal se s tolika maličkými, co trpí, hned jsem si vzpomněl na Ježíše, který něžně miloval děti a chtěl, aby je nechali přijít k němu. Ano, tak jako Ježíš, i Církev projevuje zvláštní náklonnost dětství, zvláště pak pokud jde o trpící děti. A hle, tady je druhý důvod proč jsem k vám přišel: abych i já vám vydal svědectví o Ježíšově lásce k dětem, lásce, která spontánně splývá ze srdce a kterou křesťanský duch rozvíjí a posiluje. Pán řekl: „Cokoli jste učinili jednomu z těchto mých nejnepatrnějších bratrů, mně jste učinili“ (srv. *Mt* 25,40.45). V každém trpícím člověku, tím spíš pokud je maličký a bezbranný, je sám Ježíš, který nás přijímá a čeká na naši lásku.

Drazí přátelé, proto práce, kterou zde vykonáváte je důležitá. Mám na mysli avantgardní zákroky, jež učinily nemocnici „*Bambino Gesù*“ uznávanou; ale mám na mysli také a především běžnou každodenní práci: od příjmu, hospitalizace, bedlivé péče o maličké pacienty – a je jich tolik! – kteří se obracejí na vaše zdravotnická zařízení. To vyžaduje velkou ochotu, stálé hledání, jak rozhojnit zdroje, které jsou k dispozici; otázka pozornosti, duch oběti, trpělivost a nezaújatá láska, jen aby zde matky a otcové mohli najít místo, kde i ve chvílích nepalčivějších úzkostí dýchá naděje a klid.

Dovolte, abych pronesl několik slov právě o kvalitě přijetí a péči, kterou je třeba věnovat tomu, kdo je nemocný. Tady je vaší starostlivostí zajistit špičkové jednání nejen z hlediska zdravotního, nýbrž i lidského. Snažíte se být rodinou svým pacientům i těm, kdo je provázejí, a to vyžaduje přispění všech: vedení, lékařů, sester i pracovníků na různých odděleních, personálu i mnoha blahodárných organizací dobrovolníků, kteří den co den poskytují svou vzácnou službu. Tento styl, který platí pro každý pečovatelský dům, se musí zvláště vyznačovat tím, že se inspirovat evangelijními zásadami. V případě dětí se pak nesmí šetřit na ničem. Středem každého projektu a programu ať je proto vždy dobro nemocného, dobro nemocného dítěte.

Drazí přátelé, děkuji za vaši spolupráci na tomto díle vysoké lidské hodnoty, které je současně nejúčinnějším apoštolátem. Modlím se za vás, vědom si toho, že toto vaše poslání není příjemné. Jsem si však jistý, že vše bude snazší, jestliže při vynakládání všech svých energií pro každého malého pacienta, dokážete v jeho tváři poznávat tvář Ježíšovu. Při zastávce v kapli jsem potkal kněze, řeholnice a ty, kdo svou oddaností provázejí vaši práci, zvláště pak zajišťují vhodnou duchovní vzpruhu. Právě kostel ať je srdcem nemocnice: u Ježíše, reálně přítomného v eucharistii, u sladkého Lékaře těl i duší, čerpejte duchovní sílu, abyste těšili a léčili ty, kdo jsou zde hospitalizováni.

Nakonec mi dovolte zamyšlení ryze pastorační, coby římského biskupa. Nemocnice „*Bambino Gesù*“ – kromě toho, že je bezprostřední a konkrétním dílem pomoci Svatého Stolce ve prospěch nemocných dětí, zaujímá rovněž přední postavení v evangelizační činnosti křesťanské komunity v našem městě. Tady lze nabídnout konkrétní a účinné svědectví evangeliu ve styku s trpícím lidstvem; tady se skutky vyznává Kristova moc, který svým duchem uzdravuje a proměňuje lidskou existenci. Modleme se, aby spolu s péčí, byla maličkým návštěvníkům sdělována i Ježíšova láska. Nejsvětější Panna Maria, *Salus infirmorum* – *Uzdravení nemocných*, kterou ještě blíže vnímáme jako Matku Dítěte Ježíše i všech dětí, ať chrání vás, drazí nemocní, vaše rodiny, vedení, lékaře i celou společnost nemocnice. Všem ze srdce uděluji své apoštolské požehnání.

Hlasy lásky a naděje

ZDRAVOTNÍ SESTRA: „*Pán ke mně promlouvá ústy dětí*“

(svědectví Marie Pagano z oddělení „Intenzivní neonatální terapie“)

Jako zdravotní sestra pracuji už šestnáct let na oddělení Intenzivní neonatální terapie, poté, co jsem byla rok na hematologii. Zpočátku to bylo velmi těžké. Musela jsem totiž čelit a překonávat své osobní „rozhořčení“ nad utrpením a smrtí. Pokaždé, když jsem začínala svou směnu jsem musela jít do kaple, abych prosila o pomoc, protože jsem nevěděla s kým se potkám a kdo naopak už musel „odejít“ aniž by na mě počkal. Byl to strašný a zároveň úžasný rok. Pán ke mně totiž promlouval ústy dětí, a říkal mi, že chce, abych mu sloužila, protože mne má rád. Co znamená pracovat v „Papežově nemocnici“? znamená to život, protože Pán mě přivedl na toto místo, abych konečně pochopila, že mě má rád (byla jsem vždycky tvrdohlavá) a že je Láskou, co dává život. Den co den mi to připomíná, když procházím branou a vidím Sochu Panny Marie, která mne přijímá s otevřenou náručí a zve mě, abych s Ní spolupracovala při léčbě a poskytování útěchy dětem i rodičům, které dnes uvede do mé blízkosti. Jak nevzpomenout na Ježíše Krista, když vidím trpět nevinné? Jak nevzpomenout na jeho Matku, když vidím matku a otce jak pláče u lůžka mrtvého dítěte? Práce v katolické nemocnici mi dává stále vnímat, že jsem nedílnou a aktivní součástí Církve, hlásající evangelium, a ve spolupráci s našimi kaplany začleněna do „Těla“, jež se ubírá k jedinému Cíli; vnímám, že jsem poctěna tím, že jsem byla vybrána, abych sloužila tolika maličkým „Ježíškům“.

LÉKAŘKA: „*Sloužit nemocným a bránit život je povolání*“

(Clementina de Laurentis, z Operačního oddělení „Pediatrické onkologie“)

Tolik očekávaná návštěva Svatého Otce v pediatrické nemocnici „*Bambino Gesù*“, nás naplňuje dojetím i poctou, a pro mě je to chvíle zamyšlení, která mne v duchu vrací k 10. červenci 1975, kdy jsem končila lékařskou fakultu: byla jsem šťastná a měla nekonečné plány: sama sobě jsem přísahala, že se nikdy nebudu zabývat pediatrií a už vůbec ne pediatrickou onkologií, v přesvědčení, že tak uniknu naprosto nepřijatelnému utrpení, totiž utrpení dětí. Dnes po třiceti letech strávených právě léčbou dětí postižených zhoubnými nádory, jsem poznala, že mít možnost pečovat o tyto děti, být blízko jejich rodinám, den co den, v neustávajícím utrpení, ve chvílích radosti nad uzdravením či v okamžicích bolesti nad pokračující nemocí anebo nad smrtí, kdy žádná terapie nezabírá, je darem Božím. Pochopila jsem tak, že před utrpením druhého se nemá utíkat, a v mém profesionálním i duchovním životě dávám za pravdu slovům, kterými se Svatý Otec

obrátil k těm, kdo jsou nablízku trpícím a připomněl, že je třeba probudit dispozici lásky, která je skrytá v srdci každého člověka a že sloužit nemocným a bránit život je povolání s hluboce náboženskou dimenzí. Děkuji Svatému Otci za tato slova povzbuzení a lásky, kterými se obrátil k nám, pracujícím po boku nemocných.

základních škol, mnohdy v některém z cizích jazyků, jimiž mluví malíci pocházejících ze zahraničí, kteří jsou tu ve stále hojnějším počtu, vzhledem k mezinárodnímu věhlasu zdravotní péče o děti a mládež. Psanou řečí, často ovlivněnou žargonem SMS mobilních telefonů, kde mnohdy dochází k záměnám písmen, vyprávějí o svých nadějích a sdělují svá poděkování lékařům i zdravotním sestrám za obětavou péči.

(Doufám, že harmonie tvých not zaplaví celý svět)

Modlitby a sny malíčkových složené u „stromu zázraků“

„Až budu velký chtěl bych být papežem“: tak čteme jedno z mnoha přání malých pacientů pediatrické nemocnice „Bambino Gesù“, která pověšují na větve „stromu zázraků“, stojícího uprostřed „ludotěky“ (herní místnosti), kde se vrší naděje, touhy, poděkování, sny těch, kdo jsou hospitalizováni i jejich příbuzných. Jsou to věty psané neumělou rukou žáčků

„Chci, aby se můj bratříček úplně uzdravil“

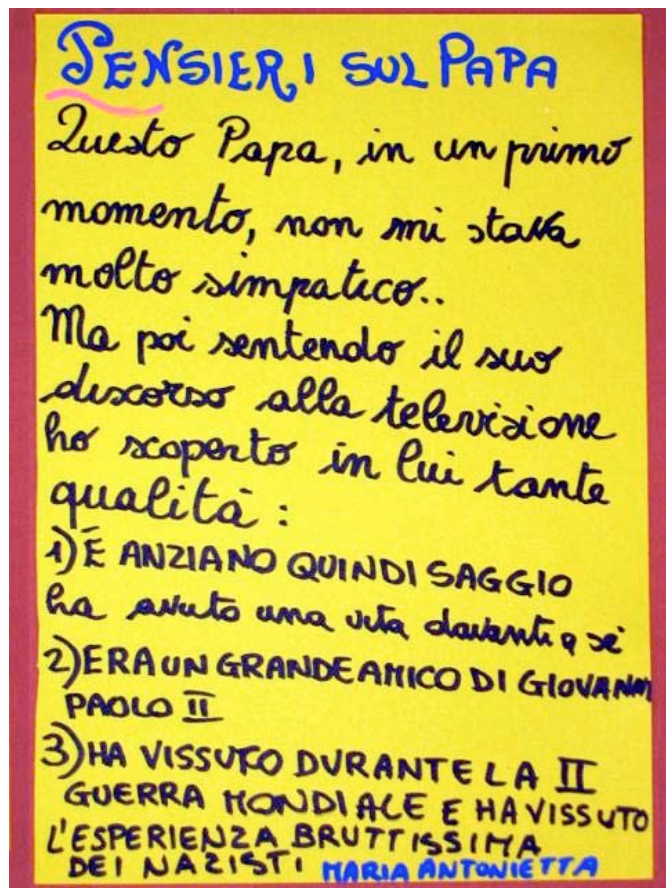
Drahý Svatý Otče, dověděl jsem se, že máte rád kočky a pomerančovou šťávu.. I já! Proto Vás mám tolik rád a moc se těším, až se uvidíme! (Luigi)

„Chci, aby se můj bratříček Nicolas úplně uzdravil“, píše Carlos, zatímco chlapec jménem Carmine si vroucně přeje „aby se už bvrátil domů“. Malíčka Grazia by zase chtěla „magickou hůlku, aby díky ní vyléčila všechny děti“. Irene pak píše: „Prosím vás, uzdravte mě brzy, protože chci domů“. Na lístečku Eleonory stojí: „Gianluco, miluji tě. Jsi nejlepší na světě, a tolik mě mrzí, že musíš na operaci“. Federica by se pak chtěla stát dobrou pediatrou, aby mohla léčit tyto andílky srdcem a úsměvem!“ Podobné přání vyjádřil i další chlapec, který napsal: „chtěl bych se stát schopným lékařem, abych

vyléčil všechny děti“. Jsou to spontánní slova, která vzcházejí přímo ze zkušenosti hospitalizace.

Mezi sny svěřenými „větvím stromu“ zaujímá i pracovní budoucnost. Tak např. Carmela: „Chtěla bych se stát policistkou“. Nebo přání jiného dítěte: „Mým snem je být řidičem kamiónu“. „Až budu velký chtěl bych být vědcem“, píše Roby. A Claudio: „jako velký chci psát pohádky“. Středem pozornosti dětí jsou i jejich vlastní rodiny: „Chtěl bych, aby se tatínek s maminkou nerozešli“, píše Elisa. Sára pak: „Tolik si přeji, aby se rodiče už nehádali!“

Mnoho lístečků, zavěšených na „stromě zázraků“, obsahuje prosby a poděkování Pánu Ježíši: „Pane Ježíši, – píše Sára – ať se můj bratříček brzy uzdraví a vrátí domů do Latiny“. Daniel vyznává: „Ježíši, tolik tě mám rád, pomoz mi, abych se uzdravil“.

ÚVAHY O PAPEŽI: Tento papež mi v prvním okamžiku nebyl příliš sympatický.. Ale poto, když jsem slyšela v televizi jeho projev, objevila jsem u něho mnoho kvalit: 1) JE STARÝ, PROTO MOUDRÝ, má za sebou život; 2) BYL VELKÝM PŘÍTELEM JANA PAVLA II.; 3) PROŽIL II. SVĚTOVOU VÁLKU A POZNAL KRUTOST NACIZMU (Maria Antonietta)

Jaká naděje tváří v tvář utrpení a smrti dítěte?

Je tomu asi rok, co jedni rodiče, zdrcení bolestí nad smrtí své dcerušky, četli při pohřbu následující modlitbu:

„Svěřuji vám na čas jedno ze svých dětí,- řekl Bůh. Milujte ho, co bude žít. Může to být jen sedm týdnů, může to být třicet let, ale starejte se o něj kvůli mně, dokud nepřijde jeho hodina. Je tak drahé, a i když s vámi zůstane jen krátký čas, vzpomínka na jeho něhu vám bude útěchou v bolesti. Nemohu vám slíbit, kdy přijde okamžik návratu ke mně, kolik času bude třeba, aby se toto dítě něco tam „dole“ ve světě naučilo. Toto dítě nyní přichází na zem, z níž bude odvoláno, aby se poselství a učení, že jsem ho poslal Já, dotklo vašich duší. Dlouho jsem hledal manželský pár, který by se mi líbil, a mezi mnoha jsem si vybral vás. Zahrňte jej velkou, velkou láskou; žádná námaha není marná. A neproklínejte mě, jestliže si jej brzy povolám k sobě. Už slyším vaše slova: „Ach, Bože, staň se tvá vůle. A pro radost, kterou nám je toto dítě, neváháme riskovat i bolest. Přijali jsme ho a milovali s takovou něhou! Navždy nás bude naplňovat vděčnost za tak úžasný dar. Nyní však jsi přišel a povolal k sobě mnohem dříve, než jsme čekali. Ach, Pane, odpusť naši nesmírnou bolest a pomoz nám pochopit záměr tvé lásky.“

Tváří v tvář smrti čelí naděje člověka tvrdé zkoušce. A nejen to: pokud jde o bolest a smrt dětí, celý život se stává nepochopitelným. Tváří v tvář „bolesti bolestí“ sna jako pokušení znějí provokující slova Ernsta Blocha: „Také my máme své svaté: jsou to hrdinové Velkého pátku, bez velikonoce vzkříšení“. A přece, naděje, co hýbá lidským životem, především naděje v Boha, který je Stvořitelem, k němuž směřuje celé stvoření, aby na něj patřilo tváří v tvář, nám dává překonat tento pocit bezradnosti, - aniž bychom jej zastírali, a to i v případě smrti dětí.

Přehlížení smrti v současně společnosti se týká spíše umírání, totiž historického okamžiku, v němž smrt přerušuje život. Avšak přiblížit si jak jednotlivé fáze bolesti a umírání, tak dimenzi smrti u mladých životů, pomáhá přiblížit se k prahu života po smrti.

Utrpení a smrt dítěte

Badatelé v oblasti vývojové psychologie prohloubili v těchto posledních letech poznání, jak dítě uvažuje o svém utrpení a smrti. Tato bádání dokazují, že vědomí utrpení a otázky týkající se vlastní smrti jsou u dětí přítomny už od nejranějších let, kdy začíná chápat svou nemoc jako trest za své špatné chování anebo důsledek nějakého magického obřadu. Proto nemocné dítě zaujímá postoj podřízenosti a současně poslušnosti, neboť se domnívá že k uzdravení stačí, aby poslouchalo rodiče či lékaře. Kolem 5.-6. roku života už dítě chápe svou nemoc jako důsledek infekce. Toto přesvědčení jej nejen vzdaluje od ruhých, aby se uchránilo a předešlo dalším nemocem, ale společensky jej izoluje. Až kolem jedenáctého si dítě uvědomuje křehkost vlastního těla a začíná chápat svou nemoc jako souhrn mnoha faktorů.

Ve všech těchto fázích se však dítě snaží svou nemoc skrývat. Na jedné straně proto, že pokud by ji vyjevilo, obvinilo by přímo své nejbližší – které považuje za všemohoucí – že nejsou schopni jej ochránit; na druhé straně pak proto, že nemoc chápou jako trest za

nějakou tajemnou vinu. Dítě spojuje svou nemoc s porušením některého mravního příkazu, skutečnosti, že nebylo dost hodné. Potkáme ale i děti, které snášejí svou nemoc aniž by cokoli dali najevo, protože jim nikdo nevěnoval pozornost či jejich slova zpochybňoval, jiné pak samotná intenzita bolesti vrhá do mlčení, které je nejlepším způsobem jak čelit utrpení¹.

Nejjednodušším způsobem, jak může dítě klamat sebe, blízké i lékaře, že závažná nemoc přejde či dokonce neexistuje, je zahalit bolest mlčením. Hrozí však, že daní za tento obranný postoj bude nadměrné utrpení, kterému by se dalo předejít či které by se dalo léčit. Bolest malých dětí, které ještě neumějí mluvit, dokáží vytušit jejich nejbližší, zatímco děti ve věku 8-10 let se už učí popisovat svou nemoc samy. Ale je to ještě něco víc. Nemocné dítě dokáže chápat svou smrt a mluvit o ní.

Zatímco dospělí většinou tuto schopnost podceňují, zatímco dítě ve věku mezi třetím a šestým rokem života, už o ní má povědomí. Z průzkumu vedeného R. Vianellem, který se týkal povědomí o smrti u dítěte vyplývá, že dítě má toto vědomí smrti už ve dvou až třech letech života. V případě smrti zvířete či někoho dospělého anebo někoho z vrstevníků je dítě zjevně zasaženo a projevuje soucit. Od čtyř až šesti let už chápe smrt jako nevratný a všeobecný proces, který spočívá v zástavě životních funkcí². Vědomí smrti a z něho pramenící úzkost, bývají u těžce nemocného dítěte časté, i když o nich mluví jen zřídka.

Mnoho dětí, trpících zhoubnými chorobami, - podle antropologa Bluebonda-Langnera, který se dlouho zabýval nemocnými leukémií – prochází sérií stavů vědomí o své nemoci: jsou si vědomy její závažnosti, chápou vztah mezi příznaky své nemoci a typem léčby, kterou procházejí; navíc dobře vědí, že některé fáze terapie nebudou trvat věčně.

Kráčej společně

V takových chvílích je především křesťanské společenství povoláno stát nablízku dítěti i jeho rodině, aby společně hledali smysl a význam života v bolesti i smrti, aby objevili světlo, které prýští z víry a sílu, vyvěrající z modlitby. Pastorační působení ve zdravotnictví spočívá v péči o celkové zdraví dítěte - z latinského *salus* (spása). A to je v přístupu nesmírně důležité.

León Burdin, nemocniční kaplan, který skoro 25 let působil v jedné pařížské nemocnici, považuje za nezbytný především hluboký pohled a skutečnou přítomnost. Ještě předtím, než začneme řeč o významu smrti s nemocným dítětem. „I když slova mohou být srdci vzdálená a prohlubovat odstup, pohled váhat nemůže. Jeho kořeny vyrůstají ze srdce a odtud pocházejí i plody“. Tomu, kdo se prostřednictvím pravého pohledu stává bližním, tomu se vše stává snazším: lze se přiblížit až k těm nejnějnějším oblastem dítěte, aby slova přenechávala prostor mlčení. Zkušenost tohoto nemocničního kaplana říká, že z tohoto způsobu jednání „vzcházejí ta nejbanálnější gesta: tisk ruky, pohlazení po tváři. Může být vyřčena i ta nejčernější pravda, a je přijata: „Umírám! ... Možná“. Hovor se prodlužuje, pokračuje sdílení“. Po zvládnutí zkoušky pohledu, nastává pro rodiče a zdravotníky ta, kterou Burdin definuje jako „barvu, stín, vůni ... Přítomnost je

¹ Srv. A. Gauvain-Piquard – M. Meignier, *La douleur de l'enfant*, Paris, Calmann-Lévy, 1993.

² Srv. R. Vianello-M. L. Marin, *La comprensione della morte nel bambino*, Firenze, Giunti Barbera, 1985, 145-155. v tomto bádání autoři jednak shrnuli poznatky stran chápání a poznávacího vývoje dítěte, pokud jde o smrt a současně předkládají několik pedagogických linií. V závěru pak zaznívá napomenutí: „Dobře 80% rodičů tvrdí, že dítě mladší 5 let ne smrt vůbec nemyslí a kolem 50% se domnívá, že děti ve věku 9-10 let mají toto chápání jen velmi omezené. Na základě těchto mínění neberou otázky dětí vážně ani na ně náležitým způsobem neodpovídají.

vyzařováním bytí, či jednoduše jeho expanzí. Přichází dřív než slovo. Někdy dokonce je možná pouhá přítomnost“.

Tyto dva zásadní postoje – hluboký pohled a přítomnost – dávají smysl prostým každodenním gestům, i když řeč o významu bolesti bude zpočátku nepochopitelná. Je vhodné neupadnout do „rozpaků“, i když se přibližujeme té nejhlubší niternosti dítěte, kterou chceme uchovat v utajení svého vědomí. Tato zkušenost naopak vyžaduje, abychom se přiblížili úzkosti z nicoty, jeho bolesti, ale především intimitě prostých gest, která ve svém prožívání už nemají žádné „příště“, nabývají absolutního významu, zvláště v okamžicích před smrtí dítěte.

Tyto dvě fáze, jež předcházejí dialogu, dovolují nemocnému dítěti, aby se cítilo „protagonistou“ své nemoci a dokázalo vyprávět její dějiny. Navíc, díky takovému rozhovoru se už starší dítě cítí jako osoba, která „prožívá svou nemoc, své utrpení i svou smrt, a na tomto základě může pokládat náboženské otázky, kterým se velmi často nevěnuje pozornost“.

Ve fázi dialogu je třeba věnovat zvláštní pozornost dětem, nábožensky vychovávaným. Luciano Sandrin v této souvislosti říká: „Nábožensky vychované děti mohou svou nemoc chápat jako Boží trest. Tam, kdo s nimi mluví je proto musí ujistit, že za nemoc nemůže on, ani maminka či tatínek ... a že Bůh není soudce připravený trestat. Je možné k tomu použít vyprávění evangelijních podobenství, malování obrázků, přátelského a něžného způsobu navázání dialogu“. Všeobecně pro pastorační doprovázení dítěte platí několik zásad: poznat, zda dítě o návštěvu vůbec stojí; neprotahovat ji; dát mu poznat, že je středem pozornosti; navázat srdečný dialog; být spontánní a tvůrčí a nebát se s ním smát. Zvláště dítě v izolaci velice potřebuje návštěvy a lidský kontakt.

K navázání vertikálního dialogu s dítětem (o Bohu), je důležité plně vstoupit do jeho zkušenosti horizontální. Z tohoto pohledu se nesmí zapomínat na jeden aspekt: „Existuje totiž tendence – zvláště u kněží – že přehlížíjí dítě jako předmět pastoračního setkání a spatřují v něm pouze objekt katecheze. K tomu, abychom mohli mluvit o náboženských věcech je třeba víc než jeden rozhovor. Abychom mohli mluvit o niterných věcech jako je víra, je třeba na straně dítěte velká důvěra, která je důsledkem skutečnosti, že pastorační pracovník se dokázal sžít se světem dítěte a jeho řečí, se symboly, kterých užívá i obrazy jaké si dělá o Bohu právě v těchto chvílích nemoci a utrpení“.

V kořenech jeho obrazů Boha, které se utvářejí v prvních letech života a jejichž prvními zprostředkovateli jsou rodiče a prarodiče, tkví všechny jeho postoje odmítání či přijetí vztahu, začínající už v mateřském lůně. Zvláště pak je třeba věnovat pozornost náboženským obřadům a modlitbám, aby odpovídali vývojovému stádiu dítěte a situaci utrpení, jež prožívá.

V době, která předchází úmrtí, chce dítě nezřídka slyšet z úst dospělého odpověď na různé otázky stran smrti. V těchto případech se i nevěřící mnohdy opírají o náboženské odpovědi. Ovšem hluboká otázka po smrti a okolnosti utrpení, v nichž ji dítě klade, vyžadují od dospělého, který je mu nablízku dva předpoklady: především, aby sám byl smířen se smyslem vlastní smrti, jinak to dítě empaticky hned vycítí; odpovídat jen na otázky které dítě samo klade, skrze ně s ním začít dialog a respektovat jeho chápání.

Otázky, které děti kladou by se daly shrnout do několika, které předkládám: i děti umírají? A je jich mnoho? Mohu si s nimi hrát i já? Uvidím Ježíška a budu s ním? Spousta nemocničních kaplanů dosvědčuje, že děti v těch nejdramatičtějších chvílích umírání nezřídka prosí o modlitbu.

Ani úmrtím dítěte naše blízkost nekončí. Naopak, pokračuje v modlitbě a tím, že stojíme po boku jeho rodině. Děti jsou budoucností rodičů. Když dítě umírá, umírá i část budoucnosti jeho rodičů. Proto potřebují, abychom je v této fázi zármutku provázeli. I A: Saporì, po několika letech zkušeností na velké pediatrické klinice píše: „Mám za to, že je důležité nic neimprovizovat, ale je třeba den co den budovat dialog, porozumění, pomoc; jediné takto se i těžká zkouška bolesti a smrti dítěte otvírá naději, která zde zcela nekončí, ale naopak ... začíná“³.

Bolest a naděje rodičů

Ani po úmrtí dítěte neopouštějí rodiče stále otevřené a hluboké otázky. Nepřestávají se ptát: proč nemoc a smrt nevinného? Proč právě naše rodina? Co jsme udělali špatně? Zpočátku se může i na Boha shlížet jako na nespravedlivého a mstitele dávno zapomenutých provinění anebo naopak se očekával jako super-osvoboditel, připravený konat zázraky. I rodiče jsou povoláni prožívat jistou formu osobní smrti. Často čelí údobí šoku, pak zlosti a následně se smířují s tím, co podstoupili. Až později se postupně otvírají fáze přijetí a naděje. Ti, kdo vyplují na tento poslední obzor se stávají významným odkazem pro ostatní rodiče.

V knize, v níž Burdin shrnuje své zkušenosti, přináší i velmi významné svědectví jedné maminky: „Otče, jako bych Juliettu porodila potřetí ... Před čtyřmi lety jsem ji přivedla na svět. To byl můj první porod. Radost! ... Pak – před sedmnácti měsíci – onemocněla. Tehdy to byl pozvolný sestup, s těmi hroznými proměnami tělípka, stíženého rakovinou. Pohled, pohublost, zvlášť její nožičky! ... Musela jsem porodit druhou Juliettu. Tuto postiženou dívku, která se den co den víc a víc měnila ... musela jsem ji znovu porodit, abych ji stále stejně milovala. Porodit neznámou Juliettu, jež mi dávala svá utrpení ... Ano, chtěla jsem ji milovat... Třetí porod nastává. Musím ji porodit pro svět, do něhož se ubírá; musím ji vtisknout tvář věčné přítomnosti, za prahem smrti. Přenést ji do nového, posmrtného života“.

Díky této zkušenosti mnoha rodičů, kteří vypovídají jak mnohé děti snášejí svou bolest a jak prožívají přechod smrti, můžeme poznat –i když velmi obtížně – že tento přechod se nedá považovat za pouhé „roztrpčení“ (*skandalon*), nýbrž jako pramen, v němž naděje nachází právě ve smrti „prostorů své pravdy a svobody. Jestliže naděje znamená odkaz na Boha, jako poslední cíl lidského života, naši absolutní budoucnost, potom právě ve smrti dítěte se odhaluje i poslední a definitivní možnost, jak Bůh překonává smrt a vlévá naději toho, co neklame. Dokazuje to zkušenost mnoha rodičů. Jejich síla trávit dlouhé a dlouhé hodiny v nemocnici u lůžka nemocného dítěte, vsedě na židli a často v mlčení, vrývá pečet slovu láska a naznačuje přijetí nadpřirozeného daru.

Ale i samo svědectví trpících dětí nás vybízí k naději a k tomu, abychom posunuli hranice svého bádání a přenechali hlas přímým zkušenostem, které se vymykají vědeckému či ryze rozumovému chápání, jímž jsme si zvykli číst život. Ve zjednodušené verzi přináším svědectví maminky, jež vydala E. Kübler-Rossová, snad nejvýznamnější badatelce v této oblasti za posledních třicet let: „Toho rána se moje dceruška probudila velmi brzy. Její stav byl stavem „nejvyššího vytržení“. V noci spala v mé posteli. Tu mě náhled probralo ze spánku její objetí: „Maminko, maminko, Ježíš mi říkal, že jdu do ráje! Jsem tak šťastná že tam jdu; vždyť je tam tak nádherně, vše je ze zlata, stříbra a ta třpytivé; a je tam Ježíš a Bůh“. „Když se mne dcery ptávaly na ráj, vždy jsem říkala, že

³ E. Saporì, „*Il bambino e la morte*“, in *Anime e corpi*, září-říjen 1993, 670.

nevíme, kdy zemřeme. Doma jistě nikdy neslyšely o „zlatých stezkách ráje“ či jiných podobných obrazech. A přece tato malička se onoho rána prostě vzbudila a tvrdila, že viděla Ježíše, který jí vyprávěl o „ráji“ a o tom, že se do něj ubírá. Neuplynulo ani sedm hodin a zemřela. Nedokážu si to vysvětlit“⁴.

Ze svědectví, která mnoho dětí zanechalo na odděleních nemocnic o svých zážitcích před smrtí, lze tvrdit, že mají společného jmenovatele: smrt pro ně není koncem. Svě osobní „já“ chápou jako stvořenou dimenzi, která je jedinečná a neopakovatelná. Svým způsobem vysvětlují otevřenost vůči nekonečnu, která je – právě díky duši - otevřeností božskému, že v poslední den se jim dostane oslaveného těla, k němuž jsme povoláni. Toto velké existenciální dilema před nímž stojíme vykládá teolog J. Almaro: „Na jedné straně nacházíme osobní „já“, coby radikální vůli zůstat sebou samými, jako naději-doufající v život; na druhé straně pak zkušenost smrti jako konce života, jako už nežít“.

Kübler-Rossová zdůrazňuje velmi živě i tento aspekt: „Mnozí se smrti bojí; ve skutečnosti se bojíme jen toho, čemu nerozumíme. Tělo není než příbytkem ducha, který je používá, aby se projevoval během času, který je každému z nás svěřen ke konání pozemské pouti: ve světle věčnosti je vskutku krátký! Smrt tedy platí jen pro fyzické tělo; to, co tvoří naše pravé „já“, žije dál... V knize Kazatel, 12,7, čteme: „Prach se vrátí do země a dech života k Bohu, který jej dal“. Ježíš řekl: „Když odejdu, abych vám připravil místo, znovu se vrátím a vezmu vás sebou, abyste i vy byli tam, kde jsem já“ (*Jan 14,3*). A zločinci na kříži: „Vpravdě, vpravdě pravím ti: dnes budeš se mnou v ráji“ (*Lk 23,43*).

Existuje ještě další dimenze, která rodičům a jejich dětem dopřává, aby se nerozdělili: dimenze modlitby. Existují prosby rodičů k jejich dětem, jež sahají až do prvních křesťanských staletí. Na jeden epitaf z 5. století dala matka – díky víře, která proměňuje bolest – vytesat do kamene svou modlitbu: „Magusi, dítě bez stínu zla, jsi mezi maličkými nevinátky. Tvůj život je šťastný, bez jakékoli hrozby, Církev – mateřská a plná radosti - tě přijala při tvém odchodu. Už neplač mé srdce, a mé oči přestaňte ronit slzy“⁵.

Víra vede k životu

Vraťme se v závěru k modlitbě za syna, kterého si Bůh povolal“, kterou jsme začali naše úvahy. Mezi řádky se skrývá zásadní otázka člověka tváří v tvář bolesti a smrti nevinného: Proč, Pane?

Ve Starém zákoně tento výkřik zaznívá z úst Joba, spravedlivého který trpí a ztratil sedm synů a tři dcery. Ale soustředíme-li se i v Bibli na otázku: proč doléhá na nevinného neštěstí, zůstaneme bez odpovědi. Jobovi se však na konci jeho hledání nedostává odpovědi, nýbrž Božího zjevení – teofanie, v níž mu sám Bůh dává pochopit, co znamená být tvorem. Kvalitativní změna nastává na konci knihy, kdy Job říká: „Jen z doslechu jsem o tobě slýchal, nyní však jsem tě spatřil na vlastní oči“ (*Job 42,5*). Ve chvíli, kdy ochabuje abstraktní otázka - ‘proč, Pane?’ přichází odpověď skrze setkání. Neznamená šťastný konec: mrtvé syny mu už nikdo nevrátí, ale vyjadřuje smíření se zdrojem života, který je věčností a láskou, stejně jako v uvedené modlitbě je vyjádřeno jasné vědomí, že děti, jež z tohoto světa přecházejí do jiného, vracejí se k tomuto zdroji, kterým je Otec.

V Novém zákoně je obsažena ještě hlubší výzva. Člověk je povolán, aby odpověď na tuto otázku nehledal v nějaké pravdě a moudrých ideách, nýbrž aby za pravdu uznala

⁴ E. Kübler-Ross, *La morte e i bambini*, Como, Red, 1998, 134.

⁵ A. Hamman, *Pregliere dei primi Christiani*, Milano, Vita e Pensiero, 1962, 121s. V knize se nacházejí i modlitby, které sahají až do 2. století jako např.: „Anatole, náš prvorozený, kterýs nám byl dán na krátký čas, pros za nás“. „Attiku, odpočívej v pokoji. Už nejsi zranitelný. Ve své starostlivosti pros za naše hříchy“.

osobu: Ježíše, který poznal smrt a jehož Otec vzkřísil z mrtvých. Ostatně, je-li vzkříšení poslední Boží odpovědí na život Syna, potom i náš život se právem otvírá této absolutní naději, která nám jde nezaslouženě vstříc. Vždyť právě proto, že „mě Boží Syn miloval a za mne se obětoval“ (*Gal 2,20*), nezůstává umírající dítě ani rodiče v osamění, i když se s ním musí rozloučit. Síla Boží lásky, jež vzkřísila jednorozného Syna nás spojuje a dává sílu doufat. Svědectví Církve v dějinách, ukazuje především toto: zmrtvýchvstalý Pán nás provází a zachraňuje ne od smrti, nýbrž ve smrti. Proto rodiče, kteří prožívají tento vztah s Pánem, dokáží pochopit, že „navrátit“ dítě Bohu znamená spolupracovat na Božím záměru, k němuž jsou povoláni jako spolupracovníci stvořitelského díla.

Jan Pavel II. v encyklice *Salvifici doloris* takto komentuje slova sv. Pavla: „Ten, kdo trpí ve spojení s Kristem, doplňuje svým utrpením co zbývá do plné míry Kristových útrap. V tomto evangelijním rámci se klade důraz především na tvůrčí povahu utrpení. Kristovo utrpení vytvořilo dobro vykoupení světa. Toto dobro je samo o sobě nevyčerpatelné a nekonečné. Žádný člověk k němu už nemá co přidat. Současně však v tajemství Církve, jakožto Kristova mystického těla, On sám v jistém smyslu otvírá každé lidské bolesti vlastní vykupitelské utrpení“ (č. 24). I dítě, které umírá, má účast na Kristově utrpení a smrti, a to umožňuje prožívat bolest a zakoušet smrt jako zkušenost lidské solidarity, právě díky solidaritě s Kristem, novým člověkem.

V tomto smyslu tedy i smrt mladého života je koncem pomíjivosti člověka a začátkem nového vztahu, který už není vázán časem a prostorem, se světem, nýbrž očekáváním konečné spásy. Během této cestě dějinami můžeme v tíživých situacích, které je tak těžké přijmout – jako např. utrpení a smrt dítěte - upřít svůj pohled na ikony emauzských učedníků. Tito prožívají událost, která je zdrtila: Pánovu smrt.

Prožívají prohru a chtějí se „vrátit“ k běžným otázkám: zklamání je vede zpět. Uprostřed této bolestné události, která je zbavuje veškeré naděje, se otvírá prostor pro slovo a začínají chápat, co se přihodilo. Od bezradnosti kráčejí k víře; jejich oči se otvírají tomu, co přesahuje hranice poznatelného; poznání Písma jim naznačuje odpověď na to, co hledali; při lámání chleba zakoušejí přítomnost zmrtvýchvstalého Pána. „Hořící srdce“ učedníků všech dob ukazuje, že za zklamáními prosvítá něco, co je třeba objevit a odhalit.

Právě v Církvi, která ve svátostech oslavuje život přesahující smrt, prožíváme zkušenost smyslu i tváří v tvář bolesti a smrti. Tento smysl významným způsobem uchovává liturgie: „*Těm, kdo v tebe věří, Pane, se život nekončí, ale mění. A když se rozpadne toto naše pozemské obydlí, ty nám dáš domov v nebi*“. Jedině tak budeme s to pochopit úvodní slova modlitby, psaná hlubokou vírou; a v síle této víry si také my uvědomíme, co znamená opakovat v modlitbě Otče náš „*bud' vůle tvá*“.

**„Modleme se za toliké potřeby
Církve ve světě, zvláště pak
za národy stížené zemětřesením
a přírodními katastrofami.**

**At' těm, kdo se nacházejí
v obtížích nikdy neschází naše
duchovní ani hmotná pomoc“**

*(Benedikt XVI. o střední generální audienci,
26. října 2005)*

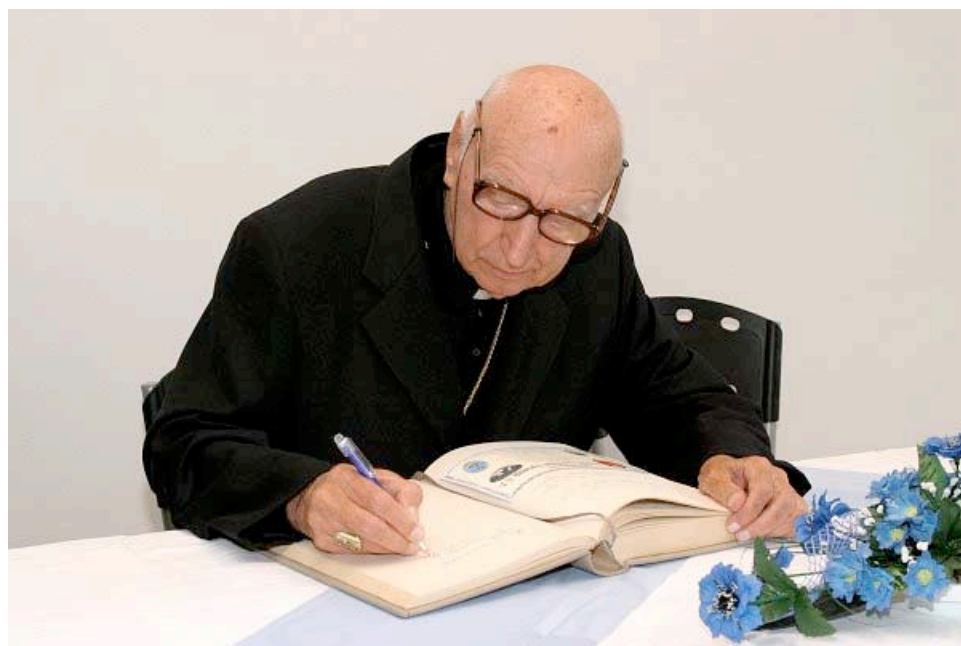
SMYSL ZÁKONA JE LÁSKA

(úvaha Jeho Eminence Tomáše kardinála Špidlíka, čestného občana Pustiměře)

Existuje nějaká křesťanská morálka? V jedné francouzské publikaci čtu pochybnosti vyjádřené těmito slovy: „Jak se v církvi tuze dogmatizovalo, tak se také tuze moralizovalo. Nebezpečí je v obojím případě stejné: chce se vydávat za absolutní věci, které jsou jenom

relativní. Pro křesťany neexistuje nějaké přesné mravní pravidlo, které by se mohlo předložit jako „posvátné“, jakoby ohlašovalo Boží vůli vzhledem ke konkrétnímu lidskému jednání.“

„Kristus se postavil nad zákony staré smlouvy, nad Boží přikázání. Z jedné strany vyslovil pověstnou větu: Syn člověka je pán soboty (Mt 12,8). Věděl dobře,

co tím míní a co to říká. Riskoval tím život. Je to tedy závažná věc.

Od doby Kristovy je člověk, který ho následuje, nad zákonem. Věřící zákon užívá, je jeho pánem, nezanedbává jej tedy. Z druhé strany je Horská řeč sestavena ve formě protikladu. „Říkali vám... (tj. zákon a Mojžíš), já však vám říkám... (srov. Mt 5,27-28). To, co pak říká, to už nejsou přesné příkazy, morální zákony. Je to styl života docela nový a jen naznačený. Nic tu není uzákoněného, předem programovaného. Ježíš se často odvolává na dva velké příkazy lásky k Bohu a k bližnímu. Ale mimoto tu není nic přesného.“

Necitoval jsem text proto, abych jej vyvracel. Nestojí to za námahu. Ale uvádím jej proto, že vyjadřuje mentalitu, která se dnes rozšiřuje mezi věřícími, ze které může vyplynout mnoho krásných a mnoho záludně zhoubných následků. Záleží, jak kdo umí rozlišovat obilí od plevle.

V katoličtější formě by se dala tato námitka formulovat asi takto. Morálka, jak ji známe z knih minulého století, je hrozitánský seznam skutků, které křesťan nesmí dělat. Je to odstupňované, zařazené.

Mezi povinnostmi se tam ovšem také mluví o lásce k Bohu a k bližnímu, ale to se v té spoustě jiných příkazů utopí. Právem proto vyšla knížka s titulem: **Láska je víc než přikázání**. Ta jediná je hodnota absolutní, ostatní věci jsou relativní. Jinak upadneme do farizeismu a ztratíme svobodu Božích dětí, kterou nám Kristus přinesl, když nás osvobodil od jha zákona, jak to důrazně píše sv. Pavel: „Pošetilí Galat'ané, kdo vás oklamal?... Povězte mě jednu věc. Bůh nám dal svého Ducha proto, že jste poslouchali zákon, nebo spíš proto, že jste slyšeli slova víry?... Jak píše Písmo: Abrahám uvěřil Bohu, a proto ho Bůh považoval za spravedlivého“ (Gal 3,1-6).

Chtěl bych k těmto námitkám především poznamenat, že vycházejí z předpokladu, s kterým nemůžeme souhlasit. Staví se proti sobě Starý zákon jako otroctví příkazů a nařízení a Nový zákon jako osvobození od nutnosti. Ten protiklad však už jde daleko do

minulosti: je to protiklad mezi vědou a filosofií na jedné straně a náboženstvím, osobním vztahem k Bohu na druhé straně. A tu druhou stranu zdůrazňuje Starý zákon od první až do poslední stránky.

Antická filosofie si ovšem vůbec nedovedla představit, že by ve světě neplatil řád a zákony, nebo že by byly relativní. To si ani nedovede představit dnešní vědec. Kterému inženýrovi by vůbec napadlo, že je relativní, bude-li počítat s váhou železných travers mostu nebo ne; hlavní je, když bude stavět s láskou k Bohu. V matematice také nikomu neocení falešný výpočet proto, že to bylo z lásky k bližnímu. Věda stojí na zákonech a principech, které platí bezohledně.

V takové atmosféře se ovšem těžko dýchá, zadusí člověka jeho svobodu. Náboženství nás hledí osvobodit tím, že uznává Boha nad zákony. Od nutnosti světa se mohu utéci k tomu, kdo bydlí na nebi. Ale jak? Jsou náboženství primitivní. Ta si představují, že si božstvo může dělat s přírodními zákony co chce a jak chce. Kdykoli Bůh zasáhne, vždycky je to zázrak. Zákony světa jsou pro něho relativní. Užívá je, když chce a poruší je, kdy se mu zachce. Nikdo ze vzdělaných není schopen takového Boha přijmout. Není to ostatně pojem Boha biblického. On je nad zákony světa, ne v tom smyslu, že by na ně nebral ohled, ale že je to on sám, který je založil. Stvořil svět a jeho řád je výrazem lásky k člověku. Dal mu také zákon mravní. Ale je i nad ním. Je to smlouva mezi Bohem a lidem, při jejím zachovávaní se ovšem nesmí zapomenout ani na jednu ani na druhou stranu úmluvy, tj. ani na Boha ani na člověka.

Je tedy v chápání zákona dvojí extrémní úskalí: na jedné straně primitivismus, který nevěří v platnost zákonů, na druhé straně farizeismus, který nevidí dál a považuje zákon za poslední realitu.

V otázce víry se tento problém dá vyjádřit podobně. Někteří myslí, že náboženské pravdy jsou nelogické, pro druhé zas je jediné náboženství logické uvažování. Ve skutečnosti náboženství není nelogické, ani se neztotožní s logikou. Berďajev rád užíval slova, že náboženství je meta-logické. Jako je metafyzika za fyzikou, překračuje ji, ale neruší, tak je i víra v Boha Otce za logikou, ale neruší ji.

Na poli praktickém, tj. na poli morálky můžeme říci totéž v jiných termínech. Zákon je řecky **nomos**. Náboženská morálka je tedy zásadně metanomická. Zákon překračuje, ale neruší. Řekl-li to o sobě Kristus (*Mt 5,17*), pak prohlásil o sobě to, co platí o Bohu, vyznal tedy své božství.

Jsou-li výrazy meta-logický a meta-nomický pro někoho tuze obtížné, dovolím si užít jednoduchého přirovnání. Stavitel staví dům. Nemyslí na to, pro koho je, nač je, jen když stojí podle fyzických zákonů stavby. To je obraz farizeismu. Dva zamilovaní se dají do stavby domku pro své budoucí štěstí. Každou cihlu berou do ruky s velkou láskou, ale o stavebním řemesle nemají ponětí, proto se jim všecko stále sesypává. Obraz primitivismu. Každý stavitel ví, že ideální práce je stavět s láskou a s nadšením, vtělit ji do těch cihel, které leží na sobě podle zákonů tíhy. Krásný příklad té snahy jsou gotické katedrály. Těžké balvany na sobě leží a respektují všechny zákony tíže. Ale idea, kterou vyjadřují, je úžasný vzlet do nebe.

Když se staví morální stavba duše, národa, společnosti, je tu a bude vždycky, jako při stavbě měst, mnoho farizeismu, mechanického řešení životních problémů. Improvizace primitivů nám mohou být sympatičtější, ale nebudou nikdy trvalé, protože by obrátily všecko v sutinu. Světci naopak stavěli katedrály. Nerušili zákony, dokázali je naplnit, proto se stali Božími muži jako Kristus je Syn Boží

JAN PAVEL II. – PAPEŽ ZCELA ZASVĚCENÝ JEŽÍŠI SKRZE MARIÍ

(Benedikt XVI. při nedělním Anděl Páně, 16. října 2005)

„Právě dnes je tomu 27 let, co Pán povolal kardinála Karola Wojtylu, krakovského arcibiskupa, aby nastoupil po Janu Pavlu I., který zemřel necelý měsíc po svém zvolení. S Janem Pavlem II. začal jeden z nejdelších pontifikátů v dějinách církve, během něhož papež „pocházející z daleké země“ byl uznáván jako morální autorita i mnoha nekřesťany

a nevěřícími, jak to dokázaly působivé projevy soucitu během jeho nemoci a upřímná soustrast po jeho smrti. K jeho hrobu ve vatikánských kryptách stále pokračuje nepřetržitá pouť velkého množství věřících. I to je výmluvným znamením, jak milovaný papež Jan Pavel II. vstoupil do srdcí

lidí, především svým svědectvím lásky a odevzdanosti v utrpení. Mohli jsme u něj obdivovat sílu víry a modlitby, i naprostou oddanost Nejsvětější Panně Marii, která jej neustále provázela a chránila, zvláště v nejtěžších a nejdramatičtějších okamžicích jeho života.

Jana Pavla II. bychom mohli definovat jako papeže zcela zasvěceného Ježíši skrze Marii, jak to bylo zřejmé na jeho znaku: „*Totus tuus*“. Byl zvolen uprostřed měsíce října, a růženec, který tak často držel v rukou, se stal jedním ze symbolů jeho pontifikátu, nad nímž Neposkvrněná Panna bděla s mateřskou starostlivostí. Věřící celého světa se s ním mohli tolikrát v této modlitbě spojit prostřednictvím rádia a televize, a díky jeho příkladu a učení, objevit její pravý, kontemplativní a kristologický význam (srv. Apošt. list *Rosarium Virginis Mariae*, 9-17). Růženec se totiž nestaví proti rozjímání Božího slova a liturgické modlitbě; naopak, představuje přirozené a ideální doplnění, zvláště jako příprava a díkuvzdání eucharistického slavení. Krista, kterého potkáváme v evangeliu a ve svátosti, kontemplujeme s Marií v různých okamžicích jejího života díky tajemstvím radostným, světla, bolestným a slavným. V Matčině škole se tak učíme připodobňovat jejímu božskému Synu a hlásat ho svým vlastním životem. Je-li eucharistie pro křesťana středem dne, růženec jedinečným způsobem přispívá k rozšíření společenství s Kristem a učí žít s pohledem srdce upřeným na Něj, abychom nade všemi a nade vším dali zazářit jeho milosrdné lásce.

Kontemplativní a misijní – takový byl milovaný papež Jan Pavel II. Byl takovým díky niternému spojení Bohem, denně posilovaném eucharistií a dlouhou dobou modlitby. V hodině modlitby Anděl Páně, kterou tolik miloval, je milé a žádoucí si jej o tomto výročí připomenout a znovu vzdát díky Bohu za to, že Církvi a světu daroval tak důstojného nástupce apoštola Petra. Ať nám Panna Maria pomáhá, aby se jeho vzácné dědictví stalo našim pokladem.

Děkanství Vyškov pořádá
ve školním roce 2005/2006

PASTORAČNÍ KURS

Určen pro všechny, kdo si chtějí prohloubit
náboženské znalosti v oblasti :
víry, církev. práva, morálky, liturgie, Bible a círk. dějin.

Místo: Oratoř farního kostela Nanebevzetí Panny Marie
ve Vyškově

Čas: Pátek 19,00h

Termíny:

Morálka: přednáší P. Mgr. Miroslav Hřib
(4.11., 11.11., 18.11., 25.11.2005)

Víra + katechetika: přednáší P. Mgr. Bogusław Jonczyk
(2.12., 9.12., 16.12.2005, 6.1.2006)

Církevní právo: přednáší Mgr. Jiří Štreit
(13.1., 20.1., 27.1., 3.2.2006)

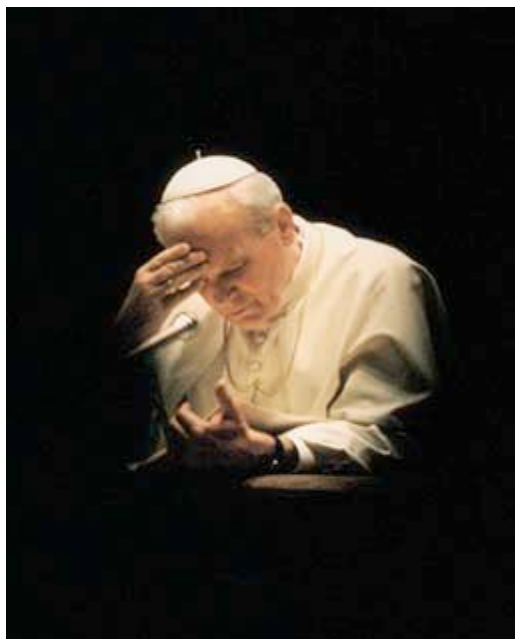
Liturgie: přednáší P. Mgr. Jan Plodr
(10.2., 17.2., 24.2., 3.3., 10.3., 17.3., 24.3., 30.3.2006)

Bible: přednáší P. Mgr. Pavel Michut
(7.4., 14.4., 21.4., 28.4., 5.5., 12.5., 19.5.2006)

Církevní dějiny: přednáší P. Mgr. Vladimír Krejsa
(26.5., 2.6., 9.6., 16.6., 23.6.2006)

Těšíme se na společné setkávání.

MODLITBA ZA OBDRŽENÍ MILOSTI NA PŘÍMLUVU BOŽÍHO SLUŽEBNÍKA PAPEŽE JANA PAVLA II.

Ó Nejsvětější Trojice, děkujeme ti,
žes církvi darovala papeže Jana Pavla II.
a dala v něm zazářit něžnosti svého otcovství
slávě Kristova kříže a jasu Ducha lásky.
Svou bezmeznou důvěrou
v tvé nekonečné milosrdenství
a v mateřskou přímluvu Panny Marie
nám zosobnil obraz Ježíše, Dobrého Pastýře
a ukázal nám tak svatost jako vysoké měřítko
řádného křesťanského života, jako cestu
k dosažení věčného společenství s tebou.
Na jeho přímluvu nám podle své vůle uděl
milost, o kterou vroucně prosíme.....
v naději, že bude brzy přiřazen
k počtu tvých svatých. Amen.

S církevním schválením kardinál CAMILLO RUINI, *generální vikář Jeho Svatosti pro Římskou diecézi*

ODPUSTKY PRO DUŠE V OČISTCI

**O slavnosti Všech svatých odpoledne
a v den Vzpomínky na všechny věrné zemřelé**

1. - 2. listopadu

je možno při návštěvě kteréhokoli kostela získat plnomocné odpustky, přivlastnitelné pouze duším v očistci. Kromě tří obvyklých podmínek (sv. zpověď, sv. přijímání, modlitba na úmysly sv. Otce) je podmínkou pomodlit se při návštěvě kostela modlitbu Páně – **Otče náš** a vyznání víry – **Věřím v Boha**.

Od 1. do 8. listopadu

je možno získat po splnění tří obvyklých podmínek denně plnomocné odpustky, přivlastnitelné pouze duším v očistci, **návštěvou hřbitova a modlitbou za zemřelé** – třeba jen v duchu; v ostatních dnech lze takto získat odpustky částečné.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 30. října – 6. listopadu 2005

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 30. října	31. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	na poděkování za 80 let života a Boží požehnání do dalších let
		DRYSICE 9.30	za + Ing. Jana POLÁCHA a zemřelé rodiče
		PODIVICE 11.00	za + rodiče KROMBHOLZOVY
PONDĚLÍ 31. října	sv. WOLFGANG, BISKUP	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Josefa, Antonína a Boženu JANSKÝCH
ÚTERÝ 1. listopadu	SLAVNOST VŠECH SVATÝCH DRYSICE: PO MŠI SV. SVĚTELNÝ PRŮVOD NA HŘBITOV	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Benedikta DRBALA, rodiče, sourozence a duše v o.
		DRYSICE 18.30	za + Michala ADAMCE, manželku a syny
STŘEDA 2. listopadu	VZPOMÍNKA NA VŠECHNY VĚRNÉ ZEMŘELÉ PO MŠI SV. SVĚTELNÝ PRŮVOD NA HŘBITOV	PODIVICE 16.30	za + Bohuslava MARÁKA, rodiče a bratry
		PUSTIMĚŘ 18.30	za + Jana PŘIKRYLA a rodiče
ČTVRTEK 3. listopadu	ČTVRTEK 31. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 17.00	za Jana PŘIKRYLA a dvě manželky
		PODIVICE 17.00	ADORACE NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOSTI
PÁTEK 4. listopadu	sv. KAREL BOROMEJSKÝ, BISKUP	DRYSICE 8.00	za dar zdraví a Boží požehnání pro celou rodinu
	PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI	PUSTIMĚŘ 17.00	za Františka a Marii KÜHNDLOVY a syna Zdeňka
SOBOTA 5. listopadu	SOBOTA 31. TÝDNE V MEZIDOBÍ		
NEDĚLE 6. listopadu	32. NEDĚLE V MEZIDOBÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Vojtěcha ADAMCE a dvoje rodiče
		DRYSICE 9.30	za + Marii ALTMANNOVOU, manžela a rodiče
		PODIVICE 11.00	za + Zdeňka MARÁKA a rodiče

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY NA MĚSÍC ŘÍJEN 2005

1. Za křesťany, aby tvářili v tvář výzvam sekularizované společnosti, neztráceli odvahu, ale s naprostou důvěrou vydávali svědectví o své víře a naději.
2. Za věřící, aby k prvořadému modlitebnímu úsilí připojili i snahu finančně přispívat na misijní díla.
3. Za starší generaci, aby v modlitbě posvátného růžence nacházela hluboký smysl tohoto období života.
4. Abychom přijímali ranní, polední i večerní výzvu zvonu k modlitbě Anděl Páně a vzývání Panny Marie.

FARNÍ INFORMÁTOR, XI. ročník, týdeník farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE (tel. 517356351, mobil: 723593106, josef.benicek@tiscali.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě a na svůj příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neb bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o.; tisk 1ks=10,-Kč. Ve formátu pdf na www.pustimer.cz.